

ทุกคนรู้ แพนคลัส : การลงทุนเพื่อการศึกษาสำคัญเพียงใด?

ดร.เสาวณี จันทะพงษ์

ผู้เชี่ยวชาญอาวุโส ฝ่ายเศรษฐกิจมหภาค

ธนาคารแห่งประเทศไทย

นางสาวชานาภา ตันติประ

นักศึกษา Department of Economics

London School of Economics and Political Science (LSE)

การลงทุนทางศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ หากประเทศใดมีทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ตลาดแรงงาน และประเทศชาติ โดยเฉพาะภายใต้สภาวะโลกแบบ VUCA^[1] ที่ทุกอย่างหมุนเร็วขึ้นมากกว่าอดีตจากการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี หรือที่เรียกว่า เทคโนโลยีดิสรัปชัน รวมถึงวิกฤตล่าสุดโรคโควิด 19 ยิ่งทำให้เห็นถึงความจำเป็นของการสร้างคนที่มีทักษะหลากหลาย เพื่อให้สามารถปรับตัวรอดได้ในทุกสถานการณ์

ประโยชน์การลงทุนการศึกษา: สร้างอาชีพ ความเท่าเทียมทางรายได้ และการเติบโตอย่างยั่งยืน

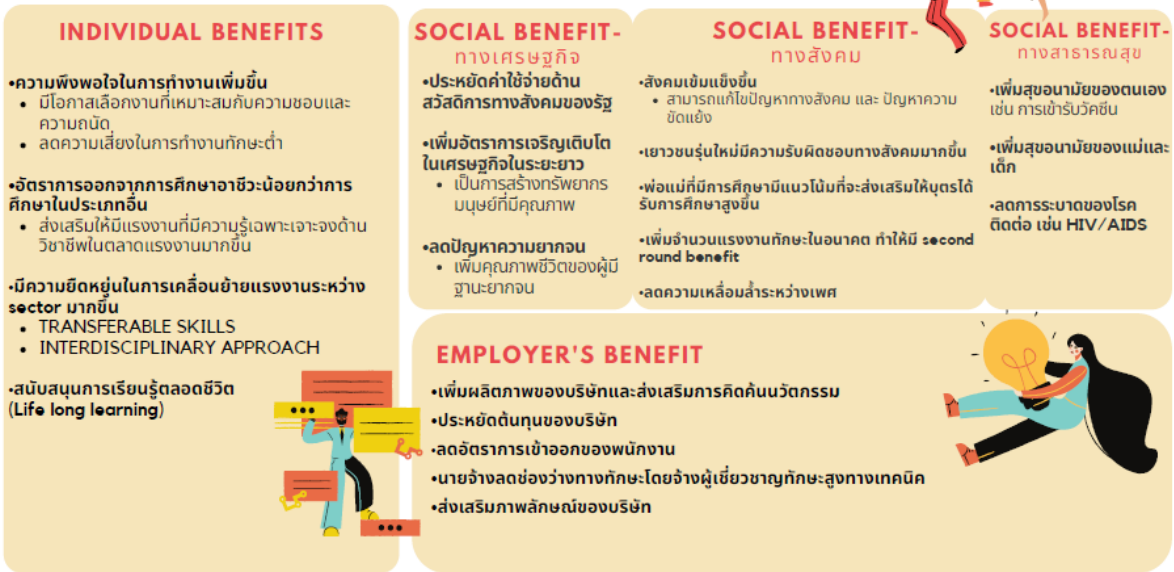
ในทางเศรษฐศาสตร์ โมเดล Endogenous growth^[2] อธิบายถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวที่เกิดจากปัจจัยภายใน เช่น การพัฒนาทุนมนุษย์ คือ การเพิ่มความรู้และทักษะให้แรงงานซึ่งมีผลต่อการเพิ่มปริมาณและคุณภาพของงานได้มาก จนสามารถหักล้างผลของการลดน้อยถอยลงของผลผลิตหน่วยสุดท้าย และอัตราการเสื่อมของทุนทางกายภาพ เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ และคอมพิวเตอร์ หากประเทศใดยังมีสัดส่วนของทุนมนุษย์ต่อทุนกายภาพสูง ก็จะสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงช่วยเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น รวมทั้งการศึกษาที่สูงขึ้นยังช่วยสร้างแรงงานที่สามารถผลิตนวัตกรรมได้เองช่วยลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลิตภาพของแรงงานขั้นพื้นฐานได้ด้วย

ผลวิจัยของ UNESCO ในปี 2557^[3] คาดการณ์ว่าหากสอนนักเรียนทุกคนในประเทศกำลังพัฒนาให้อ่านออกเขียนได้ จะสามารถลดจำนวนคนยากจนทั่วโลกได้ถึง 171 ล้านคน แสดงให้เห็นว่าการศึกษายังมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทั้งประเทศ

ประโยชน์ของการลงทุนทางการศึกษา^{[3] [4] [5]} มีหลายมิติทั้งต่อแรงงานคือ ทำให้มีโอกาสเลือกงานที่เหมาะสมกับความชอบและความถนัด และมีความยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งระหว่างบริษัทและภาคเศรษฐกิจ ผลประโยชน์ต่อนายจ้างคือ ช่วยเพิ่มผลิตภาพของบริษัทและทำให้เกิดการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ส่วนผลประโยชน์ต่อสังคมคือ ทำให้เกิดการเลื่อนสถานะทางสังคม (Social mobility) เช่น การที่คนรุ่นพ่อแม่มีการศึกษาสูงจะทำให้คนรุ่นลูกได้รับการศึกษาสูงขึ้นด้วยเพราะครอบครัวเห็นความสำคัญของการศึกษา ทำให้คนรุ่นต่อมาหน้ามีหน้าที่การงานและรายได้ที่มั่นคง ลดปัญหาความยากจนและปัญหาอาชญากรรมได้

นอกจากนี้ การศึกษายังมีส่วนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเท่าเทียม ทั้งในการออกความเห็นในสังคม การเรียกร้องสิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมทางเพศ สังเกตได้จากคนรุ่นใหม่ที่กำลังแสดงความคิดเห็นและมีจุดยืนเป็นของตัวเอง

BENEFIT OF EDUCATION

INDIVIDUAL BENEFITS

- ความพึงพอใจในการทำงานเพิ่มขึ้น
 - มีโอกาสเลือกงานที่เหมาะสมกับความชอบและความถนัด
 - ลดความเสี่ยงในการทำงานทักษะต่ำ
- อัตราการออกจากการศึกษาอาชีพน้อยกว่าการศึกษาในประเภทอื่น
 - ส่งเสริมให้มีแรงงานที่มีความรู้เฉพาะเจาะจงด้านวิชาชีพในตลาดแรงงานมากขึ้น
- มีความยืดหยุ่นในการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่าง sector มากขึ้น
 - TRANSFERABLE SKILLS
 - INTERDISCIPLINARY APPROACH
- สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life long learning)

SOCIAL BENEFIT- ทางเศรษฐกิจ

- ประหยัดค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการทางสังคมของรัฐ
- เพิ่มอัตราการเจริญเติบโตในเศรษฐกิจในระยะยาว
 - เป็นการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ
- ลดปัญหาความยากจน
 - เพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้มีฐานะยากจน

SOCIAL BENEFIT- ทางสังคม

- สังคมเข้มแข็งขึ้น
 - สามารถแก้ไขปัญหาทางสังคม และ ปัญหาความขัดแย้ง
- เยาวชนรุ่นใหม่มีความรับผิดชอบทางสังคมมากขึ้น
- พ่อแม่ที่มีการศึกษามีแนวโน้มที่จะส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาสูงขึ้น
- เพิ่มจำนวนแรงงานทักษะในอนาคต ทำให้มี second round benefit
- ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศ

SOCIAL BENEFIT- ทางสาธารณสุข

- เพิ่มสุขอนามัยของตนเอง เช่น การเข้ารับวัคซีน
- เพิ่มสุขอนามัยของแม่และเด็ก
- ลดการระบาดของโรคติดต่อ เช่น HIV/AIDS

EMPLOYER'S BENEFIT

- เพิ่มผลผลิตของบริษัทและส่งเสริมการคิดค้นนวัตกรรม
- ประหยัดต้นทุนของบริษัท
- ลดอัตราการเข้าออกของพนักงาน
- นายจ้างลดช่องว่างทางทักษะโดยจ้างผู้เชี่ยวชาญทักษะสูงทางเทคนิค
- ส่งเสริมภาพลักษณ์ของบริษัท

Source:

- 1) Investment Case for Education (UNICEF ,2015)
- 2) 6 Top Benefit of Hiring Young Talent(Alba Jose ,2019), UNICEF Article
- 3)The External Benefits of Education(McMahon Walter W., 2010),

คุณภาพการศึกษาไทยเทียบกับนานาชาติเป็นอย่างไร?

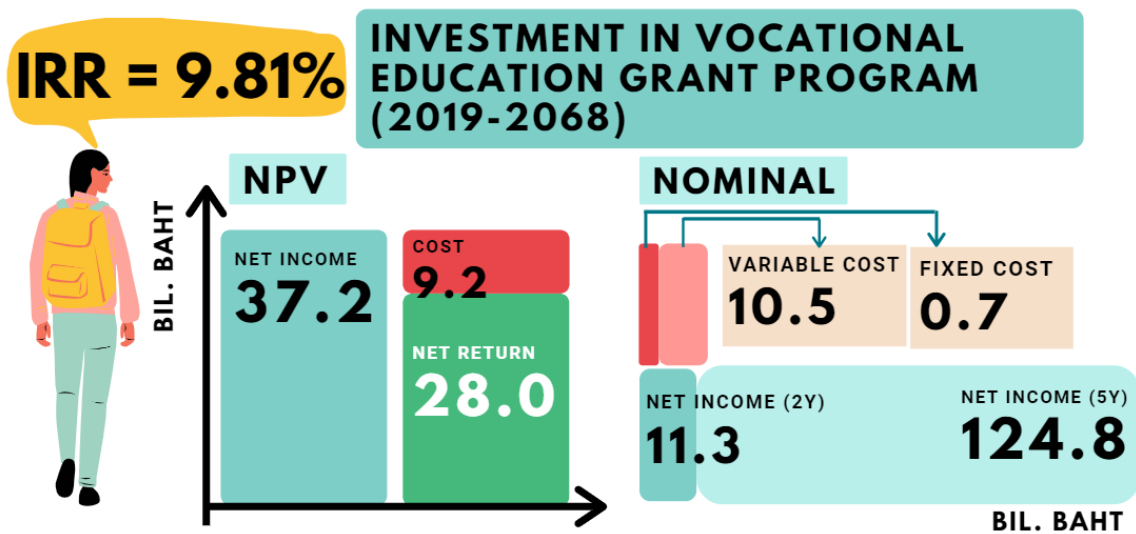
ไทยลงทุนทางการศึกษาจำนวนไม่น้อยถึง 6.2% ของ GDP เป็นสัดส่วนใกล้เคียงกับมูลค่าการลงทุนในประเทศพัฒนาแล้วทั้งในออสเตรเลีย (5.8%) เบลเยียม (5.8%) สหรัฐฯ (6.0%) และ สหราชอาณาจักร (6.2%) ขณะที่ค่าเฉลี่ยขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) อยู่ที่ 5.0% โดยนอร์เวย์เป็นประเทศที่ลงทุนทางการศึกษาสัดส่วนสูงสุดในกลุ่ม OECD อยู่ที่ 6.5% ของ GDP แต่ถ้าดูคุณภาพการศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยผลประเมิน PISA ของประเทศกลุ่ม OECD^[6] ด้านคณิตศาสตร์ 488 คะแนน วิทยาศาสตร์ 489 คะแนน และการอ่าน 489 คะแนน สูงกว่าคะแนน PISA ของไทยที่มีคะแนนคณิตศาสตร์ 419 คะแนน วิทยาศาสตร์ 426 คะแนน และการอ่าน 393 คะแนน ทั้ง ๆ ที่ไทยมีสัดส่วนการจัดสรรทรัพยากรลงทุนทางการศึกษาสูงกว่าของ OECD

ริเทิร์นการลงทุนการศึกษาของไทย: ไม่น้อยหน้าชาติใด

ผลการศึกษาผลตอบแทนการลงทุนโดยใช้วิธี Cost-Benefit Analysis^[7] จากกรณีศึกษาโครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง: สร้างคน สร้างโอกาส สร้างงาน^[8] ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และมีสมมุติฐานว่ากระแสรายได้ของผู้รับทุนคำนวณตั้งแต่เริ่มทำงานจนถึงเกษียณอายุ และเงินเดือนที่ได้กลุ่มวิชาชีพด้าน STEM (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์) ในสาขาวิชาหลัก 10 อุตสาหกรรม S-Curve ที่รัฐบาลสนับสนุนเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ ขณะที่ต้นทุนใช้ข้อมูลอ้างอิงจากค่าใช้จ่ายการให้ทุนทั้งส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายประจำคือ งบกลางที่ใช้พัฒนาสถานศึกษา และค่าใช้จ่ายแปรผันที่มอบให้ต่อหน่วยผู้รับทุนหรือต่อสถานศึกษา

พบว่ารายได้โครงการมูลค่า 136,100 ล้านบาท คิดเป็นรายได้โครงการปัจจุบันสุทธิ (NPV) ประมาณ 28,000 ล้านบาทหรือคิดเป็น อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return: IRR) เท่ากับ 9.8% ใกล้เคียงกับงานศึกษาของไทยในอดีตที่ 7.5% - 9.5% (พลับพลึง, 2019)^[9] ซึ่งถือว่าไม่น้อยหน้าชาติใด โดยค่าเฉลี่ยของ OECD อยู่ที่ 17%^[10] โดยสูงสุดคืออิสราเอล (40%) รองลงมาคือ ตุรกี (36%) และไอร์แลนด์ (32%) ตามลำดับ

ภาพแสดงอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) การลงทุนทางการศึกษา: กรณีศึกษาโครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง เมื่อคำนวณจากรายได้โครงการฯ

Source: ข้อมูลจากโครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.), BOT, NSO และ Authors' Calculation

จะเห็นว่าการลงทุนในการศึกษาไทยให้ประโยชน์ทางการเงินในระดับน่าพอใจ อย่างไรก็ตาม ไทยยังมีปัญหาด้านการบริหารจัดการการลงทุนเพื่อการศึกษา รวมถึงโจทย์ท้าทายโดยเฉพาะปัญหาช่องว่างระหว่าง “โลกการศึกษา” และ “โลกการทำงาน” ที่กว้างมาก ซึ่งเป็นต้นทุนในอนาคตของเยาวชนคนรุ่นใหม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรพิจารณาขับเคลื่อนการศึกษาไทยโดยมียุทธศาสตร์ระดับมหภาคที่เน้นความคุ้มค่าของการลงทุนทางการศึกษาทั้งในเชิงการเงินและเชิงคุณภาพ รวมถึงจัดการการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อเพิ่มเติมทักษะที่จะตอบสนองความต้องการของเศรษฐกิจในพื้นที่นั้น ๆ ด้วยการพัฒนานวัตกรรมและหลักสูตรที่หลากหลายที่สามารถเชื่อมโลกการทำงานและการศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อจะได้ก้าวข้ามการศึกษาแบบ “เสื่อไหล” มาสู่การเรียนรู้แบบ “เสื่อสังคต”^[11] ลักที

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- [1] VUCA คือ สถานการณ์ที่เรียกว่า “VUCA” Volatility ความผันผวน, Uncertainty ความไม่แน่นอน, Complexity ความซับซ้อน และ ความไม่ชัดเจน Ambiguity
- [2] Endogenous growth เป็นทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เชื่อว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนนั้น นอกจากจะขึ้นการสะสมทุนทางกายภาพแล้ว ยังมีการพัฒนาด้านทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญ
- [3] UNICEF (2015), The Investment Case for Education and Equity, January 2015
- [4] Jose, Alba (2019), 6 Top Benefits of Hiring Young Talent: A Fresh Coat of Paint for Your Workplace, UNICEF Article
- [5] McMahon, Walter W. (2010), The External Benefit of Education, MS No. 1226, Department of Economics, University of Illinois at Urbana Champaign, USA
- [6] OECD (2019), PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do, OECD Publishing, Paris
- [7] Cross-Benefit Analysis เป็นวิธีการหาต้นทุนและประโยชน์ทางสังคมโดยคิดออกมาเป็นตัวเงิน
- [8] โครงการทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง ของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) วัตถุประสงค์เพื่อสร้างแรงงานทักษะสูงแห่งอนาคตและยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนสายอาชีพ ให้แก่สถาบันการศึกษาสายอาชีพที่มีศักยภาพ 50 สถาบันทั่วประเทศ โดยให้ทุนแก่นักเรียนครอบครัวรายได้ต่ำ (Bottom 40) ประมาณ 2500 ทุนต่อปี ระยะเวลา 5 รุ่น (2562-2566) รวม 17,000 ทุน
- [9] พลับพลึง, ธิติมา (2019), อัตราผลตอบแทนการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0, วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1
- [10] OECD (2019), Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris
- [11] มาเสถียรวงศ์, จุฬากรณ์ (2014), เรียนรู้คู่การทำงาน: โจทย์ใหม่ที่ท้าทายระบบการศึกษาไทย, Education for All สร้างสัมมาชีพเพื่อสังคมทั้งมวล